

בס"ד. יום ב', חמשה עשר בשבט, ה'תשל"ב

(הנחה בלתי מוגה)

ארבעה ראשי שנים הם כו' בשבט ראש השנה לאילן כו' בחמשה עשר בו', משא"כ בנוגע לתבואה ישנו זמן אחר שהוא ר"ה¹. ויש לבאר החילוק שבין אילן לתבואה², ובהקדם הידוע שהסיבה לכל הענינים כפי שהם בגשמיות היא להיותם כן תחילה ברוחניות, ואח"כ נשתלשל מרוחניות לגשמיות [וע"ד מ"ש בתניא³ בנוגע לכחות הנפש שהם כנגד עשר ספירות עליונות שנשתלשלו מהן, הנה כשם שהוא בנוגע להאדם ונשמתו, כן הוא גם בנוגע להעולם שנברא בשביל האדם⁴], ומזה מובן, שהחילוקים שבין אילן לתבואה למטה (כפי שמצינו כמה חילוקים ביניהם בנוגע לעבודה בחול המועד או בנוגע לשביעית⁵ וכיו"ב), יש דוגמתם גם ברוחניות הענינים (ואדרבה, העיקר הוא החילוק ברוחניות, ואח"כ נשתלשל עד"ז בגשמיות), ומחילוקם בגשמיות יובן גם חילוקם ברוחניות (כי ידיעת האדם היא באופן שרואה מה שנעשה למטה, ומזה יודע איך שהענין הוא ברוחניות למעלה).

(ב) **והענין** בזה, דהנה, יש חילוק באופן עבודת האדם בנוגע לנטיעת אילן או בנוגע לזריעת תבואה [ולהעיר, שלפעמים מצינו לשון זריעה גם באילנות⁶, אבל זהו רק כשמדובר בכללות, משא"כ כשמדובר בפרטיות וביחוד, הנה זריעה ענינה בתבואה ועשבים כו', ואילו נטיעה ענינה באילן]. ובהקדים, שאע"פ שהן באילן והן בתבואה ישנו גם אופן צומחים מאליהם (ללא עבודת האדם), הרי אין זה המשובח שבהם [ולא בזה ניכר החידוש שבעבודת האדם, שבשביל זה היתה הירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁷], וכמבואר באגה"ק⁸ שהפירות שע"י העלאת מ"ן היא הזריעה והנטיעה הם משובחים מאד מאד מהעולים מאליהן מכח הצומח לבדו שבארץ. ובנוגע לעבודת האדם, הנה הזריעה

טוב פ"ז ופ"ח. ה' שמיטה ויובל פ"ג הלכה א"ב.

(6) ראה — לדוגמא: ישעי' יז, י — הובא בספר השרשים להרד"ק ערך זרע. מלבי"ם (התורה והמצוה) קדושים יט, כג.

(7) ע"פ לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.

(8) סימן כ' (קלב, ב).

(1) משנה ריש מסכת ראש השנה.

(2) ראה גם לקו"ת בחוקותי מט, ד. אוה"ת

חנוכה שו, ב. סה"מ תרע"ח ע' קג ואילך.

(3) רפ"ג (ז, א).

(4) ראה רש"י ר"פ בראשית. משנה

סנהדרין לז, א. ובכ"מ.

(5) ראה — לדוגמא — רמב"ם הל' יום

(בתבואה) היא עבודה קלה בערך העבודה הנדרשת בנטיעה (באילן)⁹, כפי שרואים במוחש. ובפרטיות יותר, הנה הקושי שבעבודת האילן לגבי עבודת התבואה הוא הן מצד העבודה עצמה, שנטיעה היא עבודה קשה יותר מאשר זריעה, והן מצד ראיית פרי טוב בעמלו (שהרי העבודה היא קלה יותר כשרואה מיד את התוצאה שהרויח על ידה), שבתבואה, באה הקצירה בסמיכות זמן לזריעה, משא"כ בנוגע לנטיעה, הנה עד שתהי' צמיחת הפירות, צ"ל אריכות זמן בכלל, ובמיוחד בערך להסמיכות זמן שבין הזריעה להקצירה בנוגע לתבואה ועשבים.

וע"פ הכלל לפום צערא אגרא¹⁰, יובן גם טעם מעלת הצמיחה בנטיעה, שהפירות שע"י נטיעה הם באופן נעלה יותר מאשר הפירות שע"י זריעה, שהרי הצמיחה שע"י הזריעה היא באותו ענין שבו היתה הזריעה, אלא שמצד ברכת ה' הרי זה בריבוי גדול יותר, כמה פעמים ככה, ועד כמ"ש¹¹ וימצא גו' מאה שערים (כיון שויברכהו ה'), וכמו בזריעת חטה ושעורה, שע"י¹² נעשית הצמיחה כמה פעמים ככה, אבל הצמיחה היא באותו סוג שבו היתה הזריעה, חטה ושעורה דוקא. משא"כ בנטיעה שעל ידה צומח אילן עושה פירות, הרי זה ענין שלא בערך לא רק בכמות, אלא גם באיכות, כיון שזורעים (לא פרי, אלא דוקא) גרעין שאינו בערך כלל בענין המתקנות והתועלת כו' לגבי הפירות שצומחים באילן, והיינו, שנוסף לכך שבצמיחת האילן יש גם גרעינים (כמו הגרעין הנזרע), הרי עיקר החידוש הוא בצמיחת הפירות, שזהו"ע שלא בערך כלל לגבי הגרעין הנזרע. ועוד זאת, שגם ריבוי הכמות שבנטיעה הוא יותר מאשר בזריעה (יותר אפילו ממאה שערים), שהרי בכל אילן עושה פרי ישנם כו"כ פירות שבכל אחד מהם ישנם כו"כ גרעינים, וכן הוא במשך כו"כ שנים, וא"כ, גם הריבוי בכמות הוא שלא בערך כלל לגבי הגרעין הנזרע, כפי שהוא ברובא ברובא של האילנות שמגרעין אחד יצמח אילן עושה פירות במשך כו"כ שנים כו'.

ועפ"ז יובן גם ברוחניות הענינים, בעבודת האדם (אדם לעמל יולד¹²) בענין הביירוים ע"י תרי"ג מצוות [שעז"נ¹³ אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, בראתי בגימטריא תרי"ג¹⁴, שבריאית האדם

12) נזכר שענין זה קשור גם עם חילוקים

9) נזכר שענין זה קשור גם עם חילוקים בנוגע לעבודה בחול המועד, בקשר לשנת השביעית וכיו"ב.

13) איוב ה, ז. וראה סנהדרין צט, ב. 14) ישעי' מה, יב. 14) מקדש מלך לחז"א רה, ב. סה"ש

10) אבות פ"ה מכ"א.

11) תרח"ץ ע' 255. וש"נ.

12) תולדות כו, יב.

היא כדי שע"י עבודתו בתרי"ג מצוות יהי' שלימות בירור הארץ וכל עניניו], שיש בזה ב' זמנים (ע"ד שנת"ל החילוק שבין זריעה ונטיעה בנוגע לזמן הצמיחה, אם היא בסמיכות זמן או לאחר אריכות זמן) הקשורים עם ב' אופני ודרכי הבירורים. דהנה¹⁵, יש אופן עבודה שהבירור נעשה תיכף ומיד, וכמו במעשה המצוות, שכאשר לוקחים דבר גשמי ומקיימים בו מצוה, הנה מיד כאשר האדם עושה את הפעולה שצריך לעשות כדי שמהדבר הגשמי יהי' ענין של מצוה, כמו קלף לתפילין וצמר לציצית וכיו"ב, הרי בשעת קיום המצוה נעשה הדבר הגשמי כלי לאלקות, לו ית', בגלוי, שזהו"ע תשמישי קדושה או תשמישי מצוה¹⁶, ועד לענין של מצוה, לשון צוותא וחיבור¹⁷. ועד"ז בעבודת התפלה, שע"י דיבורי התפלה בעמדו כעבדא קמי מרי¹⁸, נעשה הגוף הגשמי של האדם המתפלל כמו עבד שעומד קמי מרי, שלכן ישנם כל פרטי הדינים¹⁹ בנוגע להנהגת הגוף בשעת התפלה, החל מברכות ק"ש וק"ש וכו'. אך ישנו אופן עבודה שרואים את התוצאות רק לאחר זמן מרובה. ובמצוות גופא הרי זה החילוק שבין מצוות עשה ומצוות לא תעשה²⁰, שבמצוות עשה הרי זה באופן שמהקלף נעשה מיד תפילין, ומהצמר ציצית, ומגוף האדם עבד שעומד קמי מרי (כנ"ל), משא"כ במצוות לא תעשה שענינם הוא העדר העשי', הרי לא רואים את הפעולה מיד על אתר, אף שבודאי ישנה גם הפעולה שנפעלת ע"י מצוות לא תעשה, ואדרבה, מצוות לא תעשה פועלת ומגעת למעלה יותר שלא בערך ממצוות עשה, כמבואר בלקו"ת פקודי בתחלתו²¹ בענין זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור²², דזכרי עם ו"ה בגימטריא רמ"ח, ושמי עם י"ה בגימטריא שס"ה²³, שע"י שס"ה מל"ת מגיעים בבחי' י"ה שלמעלה מבחי' ו"ה שאלי' מגיעים ע"י רמ"ח מ"ע, וכידוע²⁴ שו"ה הם נגלות²⁵, ואילו י"ה הם הנסתרות²⁵, שזה מורה על ריחוק הערך שביניהם. וזהו גם מה שהפעולה שנעשית ע"י מצוות לא תעשה אינה נראית מיד על אתר, אבל בגלל זה ה"ה פעולה נעלית יותר, שהו"ע המשכת בחי' י"ה, למעלה מבחי' ו"ה שנמשכת ע"י מצוות עשה (ע"ד

20 ראה גם אוה"ת חנוכה שח, א. סה"מ תרע"ח שם.

21 ג, ב ואילך.

22 שמות ג, טו.

23 ראה תקו"ז בהקדמה (ד, סע"ב. ה, א).

24 ראה תקו"ז תיקון ע (קכט, א).

25 נצבים כט, כח.

15 ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תשעב [ח"ג ס"ע א"מ ואילך].

16 ראה מגילה כו, ב. רמב"ם הל' ס"ת פ"י ה"ג ואילך.

17 לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ.

18 ראה שבת י, א.

19 טושו"ע ושו"ע אדה"ז או"ח סימן

צה, צו, צז.

החילוק בגשמיות בין מעלת צמיחת פירות האילן לגבי צמיחת התבואה, שאינה אלא ריבוי בכמות, אבל האיכות היא באותו אופן כמו הזריעה).

ועד"ז יובן בנוגע לכללות החילוק בין תבואה לאילן, ובהקדם המבואר בלקוטי הש"ס מהאר"י ז"ל על מסכת שביעית בענין שדה הלבן ושדה האילן²⁶, ששדה הלבן קאי על עולם התוהו, ושדה האילן קאי על עולם התיקון. והכוונה היא לכללות ענין השדה כפי שנתקן כבר ע"י עבודת האדם, שלא יהי' ענין של תוהו וחורבן כו', כי אם שדה שבה תלוי ישוב האדם, עי"ז שמצמחת תבואה או גם אילנות לתועלת האדם. אלא שבזה גופא, יש אופן עבודה דשדה הלבן שנשאת בבחי' תוהו לפי ערך העבודה דשדה האילן כפי שהיא בדרגת עולם התיקון בשלימותו.

ויובן ע"פ האמור לעיל (ס"ב) שלפום צערא אגרא, והיינו, שכאשר צריך לפעול ענין שלא בערך לגבי הדבר המתברר, יש צורך בעבודה וטירחא גדולה יותר, והיינו, ביטול גדול יותר, ועי"ז מגיעים לביורו נעלה ביותר. וזהו גם החילוק שבין שדה הלבן לשדה האילן²⁷, ששדה הלבן הו"ע התוהו, והיינו, שגם לאחרי שעושים מתוהו שדה, הרי זה נשאר בגדרי עולם התוהו, שבכללות ה"ה עולמות בי"ע שהם לפני התיקון [שהרי אפילו ע"י עבודת האדם מתקנים רק פרטים וחלקים שבהם, ואילו שלימות התיקון של עולמות בי"ע תהי' רק לעתיד לבוא, משא"כ עולם האצילות שהוא עולם מתוקן], אך זוהי רק התחלת העבודה, שגם לאחרי שמברר ומזכך ומעלה כו', ה"ה עדיין עולמות בי"ע, והיינו, שהם עדיין באותו גדר המציאות כמו הדבר המתברר בעוה"ז הגשמי, שהרי כל עולמות בי"ע הם באותו סדר, ללא הפסק, פרסא ומסך, שמורה על ענין שבאין ערוך. ולאח"ז באים לעבודה נעלית יותר, שעל ידה נעשית העלי' לעולם האצילות, שזוהי עלי' שלא בערך, שהרי בין אצילות לבי"ע יש הפסק וצמצום ופרסא כו' כיון שזהו"ע שלא בערך. והענין בזה, שכל זמן שענין הביוררים הוא ע"י העבודה דבחי' יחודא תתאה, והביטול הוא רק ביטול היש²⁸, הרי זה נשאר בגדר עולמות בי"ע, ונקרא בשם תוהו, כיון שעדיין אין זה אמיתית ענין התיקון. אמנם, כאשר העבודה היא מתוך ביטול במציאות, עבודה מצד יחודא עילאה²⁸,

(26) ראה שביעית רפ"ב. וראה גם אוה"ת [ח"ג ע' א'מה ואילן].

תולדות קמו, א. נ"ך ח"א ע' תל. (28) ראה קונטרס עץ החיים פ"ו. ד"ה

(27) ראה גם המשך תער"ב שם ע' תשעג כל המאריך באחד תרע"ח. ועוד.

אזי נעשית העלי' לעולם האצילות, עולם האחדות²⁹, שבו אין נתינת מקום כלל למציאות יש, שזהו ענינו של עולם התיקון לאמיתתו [ועוד זאת, דכיון שניתוסף בעולם התיקון ענין שהי' תחילה בעולם התוהו, ולא רק כפי שעולם התוהו הוא לאחרי הבירור שע"י עבודת האדם, אלא גם כפי שעולם התוהו הי' קודם עבודת האדם, ואח"כ מתעלה ע"י עבודת האדם לתכלית השלימות בעולמות בי"ע, שדה הלבן, ולאח"ז גם למעלה יותר, בעולם האצילות, שדה האילן, הרי בהכרח לומר שזוהי עבודה שממשיכה מבחי' שלמעלה מתוהו ותיקון, שזוהי המציאות האמיתית והשרש ומקור האמיתי של עולם התיקון כפי שהוא למעלה מתהו, שעז"נ³⁰ ואוהב את יעקב דוקא. וענין זה נכלל בלשון כתבי האר"ז"ל ששדה האילן קאי על עולם התיקון, אלא שזהו כפי שעולם התיקון הוא בתכלית השלימות, מצד שרשו ומקורו כו']. וזהו גם טעם החילוק בין תבואה (שדה הלבן) לאילן, שבתבואה הנה גם לאחרי קצירתה מן השדה, יש צורך בעבודה נוספת כדי שתהא ראוי' למאכל אדם, כדאיתא בגמרא³¹ בנוגע לחטים (שלוה באים ע"י שלימות העבודה בשדה הלבן), אדם מביא חטים חטים כוסס (בתמי'), משא"כ בפירות דשדה האילן הנה ברובא דרובא ה"ה ראויים למאכל אדם כפי שהן חיינ'², ללא צורך בעבודה נוספת (והיינו, שמיד לאחרי שמשלים עבודתו, ועובר גם משך זמן הדרוש להתגלות הדבר, כדלקמן, הרי זה ראוי למאכל אדם), לפי שנמצא כבר בעולם האדם, שזהו עולם האצילות. אמנם, מצד גודל העילוי שבענין זה, יש צורך בעבודה גדולה יותר, וכמו כן יש צורך בענין של עכבה (אין ישיבה אלא לשון עכבה³²) ימים רבים³³ עד שרואים את הפירות בגלוי, והיינו, שהגילוי בעולם בכללותו יהי' בימות המשיח.

ד) **ויש** להוסיף ולבאר כל הענינים הנ"ל כפי שישנם תחילה בתורה (ורק לאח"ז נמשכים ממנה כו'). והענין בזה, דהנה ידוע שבלמוד התורה ישנו אופן ששונה פרקו מאה פעמים, ללא שינוי הטבע, וישנו אופן שמשנה טבעו ושונה פרקו מאה פעמים ואחד³⁴ (ואחת³⁵), והרי שינוי הטבע הוא ע"ד האמור לעיל בענין ביטול היש, שמשנה את היש ועושה ממנו אין, אבל עדיין ה"ז בדרגת עולמות בי"ע (שדה הלבן).

(29) ראה עבודת הקודש ח"א פ"ב. (33) ראה דברים א, מו.

(34) ראה חגיגה ט, ב. תניא פט"ו (כא, א).

(35) ראה הערות ותיקונים לתניא כאן.

לקו"ש חכ"ו ע' 208 הערה 45.

(30) מלאכי א, ב.

(31) יבמות סג, א ובפרש"י.

(32) פרש"י תזריע יב, ד.

ולאח"ז באים לדרגא נעלית יותר בלימוד התורה, שעז"נ³⁶ תען לשוני אמרתך, כמבואר בתורה אור בפרשתנו³⁷ בכיאר מ"ש³⁸ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, שתיבת לאמר קאי על כל אחד מישראל שעבודתו בלימוד התורה היא בהכנה המתאימה עד שיכול "לאמר ולדבר את כל דברי התורה מה שכבר נאמר למשה מסיני", "סאין הדבור נעשה נפרד אצל האדם להיות יוצא מפי עצמו כאילו הוא שלו, רק כמ"ש תען לשוני אמרתך, שהתורה היא אמרתך, אלא שלשוני תען כעונה אחר האומר מה שהוא אומר", וכמו שכינה מדברת מתוך גרונו³⁹, אני המשנה המדברת בפ"ך⁴⁰, שזוהי דרגת עולם האצילות (שדה האילן).

ועוד זאת, שגם בפרטי הענינים שבתורה ישנו הענין דשדה הלבן ושדה האילן, כפי שמצינו שהתורה נמשלה הן לחטה ושעורה⁴¹ (כמ"ש⁴² לכו לחמו בלחמי), והן לפירות⁴³ (שנשתבחה בהם ארץ ישראל, גפן גו' ודבש⁴⁴), ובפרט יין (וזית) שמן. והענין בזה⁴⁵, שחטה ושעורה שבתורה קאי על גליא דתורה, ויין ושמן שבתורה הו"ע רזין ורזין דרזין דאורייתא⁴⁶. והרי רק על רזין דאורייתא נאמר⁴⁷ לית תמן כו' מחלוקת כו' (ע"ד עולם האצילות, עולם האחדות), משא"כ נגלה דתורה ששייכת לעץ הדעת כו', שזוהי הדרגא דעולמות בי"ע שעליהם נאמר⁴⁸ ומשם יפרד. ומובן, שמצד גודל העילוי דרזין דאורייתא (שדה האילן) נדרשת עבודה יתירה ומשך זמן יותר, וכמארז"ל⁴⁹ אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבן, וכן שאר התנאים הדרושים ללימוד רזין דאורייתא (ועד"ז בנוגע לדרגת הלימוד דשכינה מדברת מתוך גרונו).

וכללות הענין בזה, שאצל כל אחד מישראל צ"ל הן העבודה דשדה הלבן והן העבודה דשדה האילן, הן העבודה דזריעה והן העבודה דנטיעה, אלא שהסדר בזה הוא כמו הסדר דארבעה ראשי שנים

-
- | | |
|--|---|
| 36) תהלים קיט, קעב. | 44) עקב ח, ח. |
| 37) יתרו סז, ב ואילך. | 45) ראה תו"א משפטים עח, ד. הוספות |
| 38) יתרו כ, א. | לויחי קד, ג. |
| 39) ראה זח"ג רלב, א (ברע"מ). ז, א. | 46) ראה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד (נב |
| רסה, סע"א. שמור"ר פ"ג, טו. ויק"ר פ"ב, ג. | [פב], סע"ב) ואילך. קונטרס ענינה של תורת |
| מכילתא יתרו יח, יט. | החסידות ס"ז (תו"מ חמ"ה ס"ע 263 ואילך). |
| 40) מגיד מישרים ר"פ ויקרא. ובכ"מ. | 47) זח"ג קכד, ב (ברע"מ). תניא אגה"ק |
| 41) ראה ערכי הכינויים (לבעל סה"ד) | סימן כו (קמב, א). |
| בערכם. וש"נ. | 48) בראשית ב, י. וראה אוה"ת בראשית |
| 42) משלי ט, ה. וראה לקו"ת בהר מ, ב. | ח"ג תעב, א. ובכ"מ. |
| 43) דב"ר פ"ז, ג. תענית ז, א. ועוד. | 49) חגיגה יג, א. |

הם, שתחילה בא ר"ה הקשור עם זריעה (באחד בתשרי ר"ה כו' לירקות¹), ואח"כ בא ר"ה לאילן (בחמשה עשר בשבט). וכמודגש גם בסדר לימוד התורה, כמארז"ל⁵⁰ בן חמש שנים למקרא בן עשר למשנה בן חמש עשרה לגמרא, ורק אח"כ באים ללימוד הרזין, ולאח"ז גם רזין דרוזין דאורייתא.

ה) **אמנם** שלימות עבודת האדם היא בענין דשדה האילן דוקא, וכמובן גם ממ"ש⁵¹ כי האדם עץ השדה, והיינו, שבשביל האדם נברא כל העולם כולו⁴, ומזה מובן שכלולים בו כל פרטי העולם, מלמטה מטה עד למעלה מעלה ביותר, מ"מ, משבחים אותו בתואר דעץ השדה (לא סתם צומח, אלא עץ השדה) דוקא, שזה מורה על הדרגא היותר נעלית בלימוד התורה, וכמובן גם מדרשת חז"ל⁵² על הפסוק כי האדם עץ השדה וגו', אם ת"ח הגון הוא ממנו תאכל כו' (מה עץ השדה אם עץ מאכל הוא ממנו תאכל כו' כך תלמידי חכמים אם הגון הוא ממנו תאכל כו'), וכידוע הפירוש⁵³ דתלמיד חכם, שהוא בטל לחכמה ותורה שלומד, כמו תלמיד הבטל לרבו, ועד שעיי"ז נעשה כלי לענין דתען לשוני אמרתך, אני המשנה המדברת בפ"ך, והיינו, שהלימוד שלו היא באופן דידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, לאמר ולדבר את כל דברי התורה מה שכבר נאמר למשה מסיני (כנ"ל ס"ד).

אך מ"מ צ"ל גם העבודה דבירור העולם כו', וכמו שהוא בעבודת האדם עצמו, שאף שמעלת האדם היא בענין המוחין והשכל, הרי התכלית היא שתהי' פעולת המוחין והשכל על המדות, ועד להפיכת מדות טבעיים למדות שכליים (וכידוע פתגם הצ"צ בשם אדה"ז והבעש"ט⁵⁴, דענין החסידות הוא לשנות מדותיו הטבעיים), שזה נעשה ע"י המשכת המוחין במדות. וכמודגש גם בהכנה למתן תורה ע"י ספירת העומר, שענינה הוא המשכת המוחין בפרטי המדות, כפי שכל מדה כלולה מכולן⁵⁵. ויתירה מזה, כמבואר בתו"א פרשתנו⁵⁶ על הפסוק⁵⁷ בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני, דלכאורה צריך להבין ענין מעלת קבלת התורה, והלא היו כמה צדיקים שלמדו תורה כו' גם קודם שניתנה התורה, אך הענין הוא, שהחידוש דמ"ת הוא בהמשכת ונתינת

54) ראה כש"ט סימן כד. לקו"ד ח"א נו,

א [ע' קיא]. סה"מ קונטרסים ח"ב שכא, ב.

55) ראה סה"מ תרנ"ה ע' קעג ואילך. ד"ה

וספרתם תשי"א (סה"מ תשי"א ע' עז ואילך).

56) יתרו טו, ג ואילך.

57) יתרו יט, א.

50) אבות ספ"ה.

51) שופטים כ, יט.

52) תענית ז, א (ובפרש"י). וראה לקו"ש

חכ"ד ע' 115.

53) ראה תו"א מגילת אסתר קיט, ג.

54) סה"מ תרפ"ט ע' קמח.

התורה בעולם, החל מהענין דעוזה ותושי' לאדם, עוז לנפש האלקית ותושי' לנפש הבהמית⁵⁸, ולאח"ז גם פעולת האדם בעולם, שזהו"ע מדבר סיני, שמשם ירדה שנאה לאומות העולם⁵⁹, היינו שנאה לכל ענינים שאינם מצד הקדושה. והיינו, שאע"פ שבהר סיני הי' הענין דכפה עליהם הר כגיגית⁶⁰, כמבואר בתו"א⁶¹ שהו"ע המשכת האהבה רבה של הקב"ה לבנ"י, ומצד הענין דכמים הפנים לפנים גו'⁶², ה"ה גורמת את האהבה רבה של בנ"י להקב"ה, שעיי"ז נעשים ישראל אורייתא וקוב"ה כולהו חד⁶³, הנה ביחד עם זה צ"ל גם הפעולה בעולם כו'.

וזהו גם תוכן הענין המבואר בארוכה בזהר⁶⁴ על התחלת הפסוק⁶⁵ כי תצור אל עיר ימים רבים וגו' כי האדם עץ השדה, שאע"פ שבעולם שמסביב יכול להיות מעמד ומצב דתצור אל עיר, ובאופן דימים רבים, מ"מ, ישנו הענין דהאדם עץ השדה, דא ת"ח (נוסף על פירוש הזהר במק"א⁶⁶ שקאי על התורה או על קוב"ה), וכדרשת רז"ל הנ"ל⁶⁷ בפירוש כי ממנו תאכל, בדוגמת עץ מאכל שעושה פירות, וכפי שמפרש גם מ"ש לא תשחית את עצה גו', דקאי על הת"ח שנותן עצה לבני העיר, כיצד צ"ל הנהגת העולם וכיצד צ"ל ההנהגה עם העולם כו'. והיינו לפי שזוהי תכלית השלימות בעבודת האדם בעולמו, להיות בבחי' אילן עושה פירות כו'.

ו) וכל זה נעשה לאחרי ההכנה ד(בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני גו') ויחן שם ישראל נגד ההר⁶⁶, ויחן לשון יחיד, כמבואר בתו"א⁶⁷ כיצד נעשה הענין דויחן לשון יחיד, אף שישנם ששים ריבוא בנ"י שאין דעותיהן שוות⁶⁸, שזהו עיי"ז שכולם עמדו באופן של ביטול, והביטול שלהם הי' נגד ההר, היינו, בשייכות להר סיני (וכל הענינים הקשורים בו), שזהו כבר מעין מ"ת, כמובן ממה שאומרים⁶⁹ אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, כיון שעיי' הקירוב להר סיני נפעלו כבר ענינים נפלאים ביותר. ועאכו"כ שלאח"ז הי' מ"ת בפועל, וירד הוי' על הר סיני⁷⁰, ואל משה אמר עלה אל הוי'⁷¹, ונעשו

65) ח"ב ס, ב.

66) יתרו שם, ב.

67) מגילת אסתר צו, ד. קכב, ג.

68) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח,

א. תנחומא פינחס י.

69) הגדה של פסח.

70) יתרו יט, כ.

71) משפטים כד, א.

58) ראה תו"א שם סז, סע"א.

59) ראה שבת פט, סע"א ואילך.

60) שבת פח, א. ע"ז ב, ב. זח"ג קכה, א.

61) מגילת אסתר צח, ד.

62) משלי כז, יט.

63) הובא בתניא פ"ד (ת, א) ורפכ"ג (כח),

א) בשם הזהר. וראה זח"א כד, א. לקו"ת

נצבים מו, א. ועוד.

64) ח"ג רב, א.

ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד. ואז ניתן הכח לכל אחד ואחת מישראל במשך כל הדורות שיוכל להיות הענין דלאמר, היינו, שיוכלו לחזור ולומר דבר הוי' זו הלכה⁷² בכל מקום שבאים אליו, ויפעלו שם הענין דהליכות עולם לוי'⁷³, ע"י דבר הוי' זו הלכה, כדרשת רז"ל⁷⁴ א"ת הליכות אלא הלכות, ועד שהעולם כולו נעשה ארץ טובה ורחבה⁷⁵, ועד לגן וכרם חמר⁷⁶ (כרם המוציא יין משובח). וענין זה נעשה ע"י הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל⁷⁷ (כהמשך הכתובים לאחרי כרם חמר ענו לה⁷⁶), דקאי על גלות מצרים ועד"ז כל הגלויות, החל מכללות ירידת הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁷, שזהו"ע דישרש יעקב, והכוונה בזה היא כדי שיציץ ופרח ישראל, ועד שמלאו פני תבל תנובה⁷⁷, החל מענין החטה, לכו לחמו בלחמי, ואח"כ גם ענין יין (כרם) ושמן, שזהו כללות ענין הפרדס והגן. ואז נעשה הענין דבאתי לגני אחותי כלה⁷⁸, ע"י העבודה דהיושבת בגנים⁷⁹, שזוהי העבודה במשך זמן הגלות, שכנס"י רועה בגנים של אחרים⁸⁰, ואעפ"כ היא יושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות⁸¹ (כמשנ"ת במאמר שלפנ"ז⁸²), שע"י פועלים הענין דבאתי לגני, לגנוני⁸³, כמו שהי' בתחילה שעיקר שכינה בתחתונים היתה, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עז. ועד שנעשה הענין דישיקני מנשיקות פיהו⁸⁴, גילוי רזין דרזין דאורייתא לכאו"א ע"י לימודו של משיח. ונעשה הענין דזית רענן יפה פרי תואר קרא הוי' שמך⁸⁵, והיינו, שע"י הכתישה בזמן הגלות נותן הזית רענן את שמנו⁸⁶, כתית למאור⁸⁷ (שע"י הכתית, כתישה, נעשה למאור), שזהו כללות הענין דנר מצוה ותורה אור⁸⁸, ע"י נר הוי' נשמת אדם⁸⁹, שמאיר את חושך הגלות, ועד שלילה כיום יאיר⁹⁰, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

82) ד"ה היושבת בגנים תשל"ב (לעיל ע' 168 ואילך).

83) שהש"ר רפ"ה.

84) שה"ש א, ב ובפרש"י.

85) ירמ"י יא. טז.

86) ראה מנחות נג, סע"ב. שמו"ר ר"פ תצוה.

87) תצוה כז, כ.

88) משלי ו, כג.

89) שם כ, כז.

90) תהלים קלט, יב.

72) שבת קלה, ב.

73) חבקוק ג, ו.

74) סוף נדה.

75) שמות ג, ח.

76) ישע"י כז, ב (ובמצו"ד).

77) שם, ו. וראה תו"א שמות נג, ג ואילך.

78) שה"ש ה, א.

79) שם ח, יג.

80) פרש"י עה"פ.

81) פרש"י שם. וראה שהש"ר עה"פ

82) פ"ח, יא (ב)).